

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:

si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Roman'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Sciri false si tendentiose.

(La adres'a diurnalului semioficialu „Pesti Napló.“)

De candu a esîtu in publicitate proieptulu Kerkápolyi-Horváth-Andrássy-Deák in cestiunea natiunale, foiele ungueresci si filounguresci nu inceta a implè lumea cu felu de felu de sciri, un'a mai cornurata de câtu cecalalta, despre tîenut'a ce voru sè observe deputatii natiunei romane si ai celoralalte natiuni neunguresci, fatia cu acestu proieptu. Asiè, foi'a de sera a diurnalului guvernamentale „Pesti Napló“ d'in 10 l. c. scrie in acestu obieptu urmatoriele:

„Tote sectiunile dietei s'au dechiaratu gat'a a primî proieptulu de lege in cestiunea natiunale, strformatu de Franciscu Deák in persona, si deputatii moderati ai celoralalte natiuni inca sunt indestuliti cu acestu proieptu. Cei extremi sunt, fresce, ne'ndestuliti ca si mai inainte; intr'aceea, dupa cum se crede, se voru lasà de ide'a de a paresi diet'a indata ce nu se va primî proieptulu loru sèu celu putîenulu nu se va spriginî d'in partea vr'unei sectiuni. Consultarile sectiunei centrali asupr'a proieptulu amintitu nu voru durà multu, si se spera, câ nu numai sectiunea centrale, dara nice diet'a nu va pierde multu tempu cu elaboratulu lui Deák, ci-lu va primî fàra vr'o modificatiune esentiale.“

Noi nu ne indoimu, câ atâtu sectiunea centrale, câtu si diet'a va primî, fàra nu scimu ce scrupuli, elaboratulu lui Deák, dara ne mirâmu de unde si trage foi'a guvernamentale informatiunile despre deputatii romani? Noi scimu, câ deputatii romani si ai celoralalte natiuni s'au intielesu pan'acum numai despre modus procedendi in sectiuni si câ toti au si urmatu asiè precum s'au intielesu, de unde urmeza, câ noi nu cunoscemu pre neci unu deputatu romanu, care a participatu la acea intielegere prelabile, si care sè fia indestulitu cu elaboratulu lui Deák. Si de ace'a rogâmu pre „Pesti Napló“ sè ni-arete cu numele, daca-i cunosce, cari deputati natiunali sunt indestuliti cu proieptulu lui Deák, cari sunt cei moderati si cari sunt cei extremi, cari s'au decisu a parasî diet'a, daca nu se va primî proieptulu loru, si acum si-au schimbatu acesta decisiune, dupa credint'a lui „Pesti Napló“? Ne rogâmu de acesta deslucire d'in caus'a, câ noi in cestiunea natiunale nu cunoscemu neci unu deputatu romanu moderatu si neci unu deputatu romanu extremu, ci numai deputati romani, câ-ci pre deputatii alesi de romani, cari si-ar' da consentiementulu loru la proieptulu lui Deák, natiunea romana nu-i mai pote considerà ca romani, ci ca tradatori. Dara fiinducâ pan'acum'a toti câti s'au contielesu au procesu in logma, urmeza, câ faimele lui „Pesti Napló“ — pana ce nu ni-i va aretâ cu numele pre cei indestuliti, moderati si extremi — suntu luate d'in ventu. De o scisiune a deputatiloru romani in cestiunea de vietia a natiunei nostre, nu ne tememu; — nu ne tememu pentru cuventulu amintitu, câ cei ce si-voru câda concursulu loru la elaboratulu lui Deák ipso facto inceta de a fi romani. Inceta de a fi romani pentru câ natiunea romana nu pote recunosce de fiu alu sèu pre acel'a, care-i decreteza mortea natiunale infundandu-o in noenulu natiunei ungueresci, natiunea romana nu pote recunosce de fiu a-lu sèu pre acel'a, care-i impune limb'a ungueresca de esusu pana josu si de josu pana susu, cu unu cuvensu, natiunea romana nu pote recunosce de fiu alu sèu pre acel'a, care si-dâ concursulu sèu pentru sa o despoia de criteriile cu care a dotat'o Domnedieu, de natiunalitatea si de limb'a sa. — De unde „Pesti Napló“ cu ai sèi in dar' si-facu ilusiuni, câ voru castigâ pre unulu sèu pre altulu pentru proieptulu loru, cca apoi mane alalta sè ni pota aruncâ, câ legea, care

ne despoia de drepturile cele mai naturali, s'a adusu cu concursulu nostru. Manoper'a acest'a ungueresca si-a traitu traiulu si si-a manctu malaiulu inca de la 1848, candu natiunea romana a documentatu lumei prin fapt'a cea mai elocinta, câ pretins'a lege de unione nu s'a adusu cu concursulu natiunei romane, cu tote câ au fostu si câti-va romani in diet'a de atunci. Cu manopere de aceste a asîdara unguerii nu o voru scote la cale in vecii veciiloru. Ei potu numai sè mai incurce lucrurile, in detrimentulu patriei comune si chiar' in detrimentulu intereselor loru proprie, bine intielese.

— Cu asta cale avemu sè descoperimu si deslucerea nostra, carea, — dupa cum avâramu ocaziunea de a ne informâ, este totodata si a maioritâti deputatiloru romani, — pentru indiscretiunile ce se comitu d'in partea unoru condeputati a supr'a celoru mai delicate impregiurâri, cari se desvolta in urmarea discussiuniloru confidentiale in conferintiele deputatiloru romani. De acest'a natura delicata au fostu si conferint'ia deputatiloru romani, serbi si ruteni tîenuta in cas'a dlui deputatu Petru Cernoviciu, a supr'a modului de purcedere in cestiunea de natiunalitate fatia cu insultatoriulu proieptu Kerkápolyi-Horváth. Atâtu ingagiamentulu facutu d'in libera vointia a toturoru deputatiloru fàra esceptiune, câtu si tote trele incidinte personale d'impreuna cu espressiunile, — unele de natura forte privata, éra altele preacconfidentiale, — scapate in cursulu desbateriloru si a conversâriloru tîenute in aceea-si conferintia, nu potea fi menite pentru publicitate, d'in caus'a prefiresca pentru câ numai unu beliduce natarêu va bucinâ planulu sèu de batalia sèu va denunciâ punctele sale strategice. Urmâriile vinu pasu la pasu a justificâ parerea nostra. Vina doveda sunt cele intemperate in sect. VII. apoi re-sèu deformarea proieptulu cestiunatu prin Deacu, comentariile lui „Pesti Napló“ si dechiaratiunea dlui secretariu de statu Giorgiu Ioanovicu in Nr. de asta-di a lu diuariului acum numitu. Si tote aceste curgu fresce d'in tactic'a de a ne desbinâ, ceea ce inse acum odata nu va succede, pentru câ maghiarii in locu de a incercâ o transactiune onorifica, spre nenorocirea loru, intru nemarginit'a inganfare asiatica ce i caracterizeza, nu s'au multumitu numai de a se pune pre terenulu negatiunii absolute fatia cu dreptele pretinsiuni a le natiuniloru regnicolari, ci nedreptâtiile sale adausera inca si insultarea, contumeli'a; apoi fatia cu asemene procedura nedemna de unu poporu gelosu de reputatiunea sa, unde? si care este acelu fiu degeneratu alu natiunii rom., carele ar cutediâ a primî acestu actu de asservire, de feudalismu natiunale? Unulu ca acelu-a va corruie indata sub despretiulu generale alu natiunii, pre fruntea lui sunt inscise aduncu cu stamp'a rusfnei cuvintele „Morte morale!“ Unu atare romanu nu esiste.

Tactic'a de a desbinâ este apucatur'a celoru ce voru sè predomnesca, dupa assioma „divide et impera“, este dar unu lucru vechiu de care s'au servitu toti despotii de candu esiste omenimea, dar desbinarea n'au datu titlu de apesare despotiloru, n'au potutu justificâ neci odata nedreptatea, ci numai au ajutat fort'ia bruta, atunci inca desbinarea au trebuit sè fie mare, câ-ci a cascigâ numai individi fàra poporu spriginitoriu este unu lucru sterpu.

Este nu numai unu actu de inalta intieptiune, ci este totodata detorintia sacra a nu da ansa, celoru ce o cerca, la desbinare. D'in acesta causa impartesîrile d'in sinulu conferintiei deputatiloru slavo-romani aparute in „Albin'a“ precum si pocit'a scire electrica a „Albinei“, desmintita indata, prin fapte cu totul contrarie, au intempinatu desaprobare generale d'in partea deputatiloru slavo-romani,

si cu totu dreptulu, câ-ci dupa reproducerea cam alterata a diuariului „Hazánk“ urmara comentariulu lui „Pesti Napló“ si dechiaratiunea dlui Ioanovicu, carele cu onestatea celu caracterizeza au plutitu intre Scil'a si Caribde staruindu a nu se compromite si a nu compromite, dar' cu tote aceste nu potè incungiuurâ de a nu da de scire, câ neci odata nu s'au oblegatu a aperâ proieptulu minoritâti, adeca alu slavo-romaniloru. Ore nu erâ mai bine a nu se provocâ acestu incidinte neplacutu? ore erâ trebuintia a publicâ cuvintele confidentiale a le lui Ioanovicu si Mihali si in fine a denaturâ dechiararea dlui Ionu Balomiri, carele nu s'au ruptu de cei lalti deputati ci au splicatu adesiunea sa libera? Apoi sè ne mirâmu daca diurnalele magiare altereza, ba denatureza intielesulu articiloru d'in diurnale romane, daca noiiasi-ne nu ne sfimu a denaturâ cuvintele omeniloru nostri sèu tindemu a-i compromite prin publicarea unoru cuvinte scapate sèu spuse ad amicas aures. — Condeputatulu nostru d. Babesiu se va superâ pentru acesta apostrofare amicabila, câ-ci „cunoscemu pre omulu susceptibilu“ carele mai gat'a este a crede intru infallibilitatea — nu a Papei, — ci a sa, decâtu a recunosce câ ar potè smintî; noi inse d'in acestu incidinte neplacutu i recomandâmu mai multa precautiune in viitoriu si tragemu atentiunea reporteriloru de la diurnalele nostre ca sè tîena minte, câ firfiitur'a nu se numera intre vertutule, ba neci macaru intre insusîrile barbatesci. *Censoriulu.*

Blasiu, 8 nov. 1868. Fiindu câ in scurtu se va desbate legea pentru natiunalitâti in diet'a pestana, carea-si aroga despunere si preste Trannia, mi ieu libertate a improspetâ unu faptu istoricu.

La a. D. 1860, lun'a lui decembre, s'a tîenutu una conferintia la primatele d'in Strigoniu. Cei mai alesi boiari ai Tieri ungueresci au fostu invitati d'in comisiunea Domnitoriului spre a se intielege despre restaurarea constitutiunei ungueresci. B. Wenckheim, b. Fötvös, cons. de curte Zsedényi, Paulu Somssich, C. Juliu Andrâssy si alte multe celebritâti magiare au luat parte la conferint'ia ace'a regnicolaria, si a vorbitu unulu intru unu feliu, altulu intr'altu feliu, — éra d. Zsedényi premitiendu, cumu câ legile d'in 1848 s'au improvisatu in foculu revolutiunei, a dîsu: „potemu noi acceptâ ajutoriu de la romani, deca singuru limb'a magiara o considerâmu de mediu spre scopuri politice?“ Apoi facandu-i-se obiectiuni si remustrâri, d. Zsedényi a repetitu, câ legile d'in 48 au atîtiatu natiunalitâtile. Vorbele dlui consiliariu Zsedényi au produsu murmuru si nespusa turburare in divanulu einstitiloru boiari d'in Tier'a ungueresca; dara dlui Zsedényi nu i-a pasatu nemicu de interitarea stralucitei adunâri, ci a repetitu si a trei-a ora, câ natiunalitâtile trebuie impacate schimbandu legile, ce le interita.

Asiè s'a portatu d. Zsedényi la 1860, si d'in incidentulu pertractârii acelei legi, am cugetatu, câ va fi bine a-i aduce a minte de faptele-sale pentru ca sè nu-si uite cumu-va a face una editiune noua.

Éra ce se tîene de legea pentru natiunalitâti, ea nu multiamesce pre neci una romanu d'in Trannia, — se considera de una sterpitura, de una spoiela pedestra, ce nu va potè insielâ sèu amagî nice pre cei mai nepreveditori d'in natiunea nostra.

Audi colo! cu ce stâ in ainte diet'a pestana! cumu garanteza ea natiunalitâtile si usulu limbiloru: ni dâ facultate de a scrie suplice si documinte in limb'a nostra si pre de alta parte ni impune detorint'ia de a traduce tote documintele in limb'a cea santa a statului magiaru si textulu magiaru se considera de celu autenticu! Frumosa egalitate, demna de autorii ei; numai vedea de si cerce noroculu cu ea la calmuci, sèu intru alte pârti, câ pre noi in veci nu ne voru multiamî cu ea, nice ne voru face sè nu dorimu legile de la Sabiiu si autonomi'a Tranniei.

Egalitate, deplina egalitate pusa in vietia si garantata prin legi aduse cu participarea d'insului, —

ne nobis — éca ce doresce si poftesce romanu d'in Tranu'a.
 Felicit' a oradana a produsu mare tu judecata aspru de câtra toti roma-
 ni. Din Blasiu nu a dîsu nime nece unu cu-
 ventu a supr'a ei, pentru câ Oradanulu s'a ruptu de
 câtra Blasiu inca de multu; deci blasianii nu au acce-
 ptatu alta de la d'insulu, de câtu manifestâri antina-
 tiunali ca si ace'a. Cine a portata sabi'a pentru nero-
 mani, pote inverti si pen'a pentru d'insii. — Cu re-
 spectu la enciclica curseza aici urmatori'a dîsa: Ep-
 pulu S. a voitu se-si redice monumentu pana este in
 vietia, pentru câ a sciutu, câ romanii dupa morte
 nu-i voru redicâ. — u.

Revista diurnalistica.

Politic'a magiara.

Politic'a magiariloru se potea pricepe pre depli-
 nu nainte de dualismu, si se potea esplicâ d'in puse-
 tiunea izolata a acestui soi de poporu in midiloculu
 unoru popore cu putere de vietia si progresiste, acum
 inse politic'a magiara devine d'in ce in ce totu mai
 incalcita.

Sê ne punemu numai odata in vederea ochiloru
 situatiunea loru geografica, pre cum e in facta. La
 apusu natiunea germana, d'in care unu ramu poter-
 nicu si-a intinsu radecinele pana in Transilvani'a,
 formeza una putere mare, care se desvolta rapede, in
 fruntea ei Prusi'a si confederatiunea nordica germa-
 na, cu expectativ'a sigura la posesiunea tierelor
 sudgermane, cu cari formeza si astadi una confede-
 ratiune potinte de arme, care mai are sê mai faca
 numai unu cursu „cu sange si cu feru“, spre a in-
 trunî tote soiurile germane. Unitatea germana e nu-
 mai una cestiune de tempn, si va sê dica: unu statu
 mai mare de 40 milioane cu una poporatiune culti-
 vata si compacta.

La media nopte se afla imperiulu rusescu, do-
 mnitoriu in doue parti ale lumii, cu una suprafatia
 de 371,000 miluri patrate geografice, contienendu
 mai multu de 80 milioane de locuitori, a caroru nu-
 meru cresce d'in anu in anu cu trei milioane, si asiê
 preste siese ani va cuprinde 100 milioane. Trei patra-
 rie ale acestei poporatiuni sunt slavi de unu soi
 si una religiune, cari posedu tota cultur'a spire-
 tnala, tote bunurile materiale, intregulu comerciu si
 ta facura. Astu-feliu singuru numai in urma-
 ra de unu secolu voru absorbe rapede pre cele
 de unu secolu poporu. Acestu statu slavenu, in atin-
 gura de China si Japanu, care eserceza influentia
 in Asia, si unu secolu voru poporeloru Asiei interioare, si
 se prepara a se mesurâ in Ostindî'a cu imperiulu
 briticu, atinge mai nemediatu fruntariile Ungariei.

Astu feliu la apusu si media nopte amenintiata
 de doue imperie potinti, Ungari'a numai la media dî
 si sudostu are vecini mai slabi: pre Turci'a cu tie-
 rele sale suzerane. Dara acêsta Turcia, care susta
 pana acum numai d'in grati'a poteriloru mari, se
 apropia cu pasi rapediti de disolvirea sa sigura, si
 politiculu, care vede mai departe, afla intr'ins'a nu-
 mai trei soiuri de popore, cari stau sê impartia intre
 sine imperiulu lui Osmanu: acci-a sunt slavii cu 9
 milioane, romanii cu 5 milioane, grecii cu 2 milioane de
 sufletu.

Ceste doue soiuri d'in urma formeza si in pre-
 sente imperie parte pre deplinu, parte de diumetate
 nedependinti, ér' slavii afla punte de cristalisatiune
 in principatulu Serbiei, numai de nume nedependin-
 te, si in Muntenegru, câtra cari se voru alaturâ Bos-

niacii serbesci si bulgarii de acela-si soi si aceea-si
 religiune la antâiulu viforu, care amenintia a erumpe
 in trianghiulu iliricu. Acestu viforu nu lu-voru potè
 oprî poterile apusene, chiaru de si-aru pune in mi-
 scare intreg'a loru putere imposante; vorb'a e numai,
 ore eliberarea Turciei europene sê se localizeze nu-
 mai in Turci'a, séu sê duca la o catastrofa, care
 amenintia cu ruinare si pre altu siatu afara de Tur-
 ci'a.

Magiarii nu potu necunosce acêsta situatiune a
 lor; dar' midilocoale, cu cari se inarmeza spre a re-
 siste acestui viforu, sunt in adeveru minunate.

Mai nainte de tote ei pretiuescu pre susu pote-
 rea loru propria. — Romanii, la numeru aproape de
 3 milioane ocupa Ungari'a de la media dî si Tran-
 silvani'a in atingere nemediatu cu consangeniiloru
 d'in Romani'a. Langa acesti-a, éra-si in atingere ne-
 midilocita cu consangeniiloru, preste trei milioane de
 slavi ocupa partea resaritona a Ungariei, regatulu
 triunitu si confinea militaria. La media nopte locues-
 cu in masa compacta, mana in mana cu consangeniiloru
 lor, diumetate de milionu de rusini si preste 2½
 milioane de slovaci, cei-a dandu mana cu Rusi'a po-
 tinte, acesti-a cu fratii loru energici d'in Boemi'a. Me-
 diulu acestoru teritorie slaveno-romane, vastulu siesu
 de langa Tis'a si Dunarea interiora lu-ocupa magiarii
 in masa compacta mai mica de 4½ milioane, — unu
 teritoriu liberu si deschisu si d'in tote laturile acce-
 sibilu pentru ori-si-ce atacu; — afara de acêsta plu-
 nu cu colonie nenumerate de comune germane, sla-
 vone si romane. In adeveru e una temeritate immen-
 sa pentru intreprinderea, la care se aiepta unu po-
 poru atâtu de micu in atare situatiune.

Natiunea acêsta risca esistinti'a sa pro-
 pria.

Ore reesî-va ca invingatoria d'in acestu jocu de
 hazardu, séu va fi aruncata in aeru, cine pote scî
 asta-di.

Noi nu potemu retacè, câ ambele conditiuni fun-
 damentale, pe cari descendintii lui Arpadu radica
 edificiulu superbeloru sperantie, ne paru a fi unu fun-
 damentu forte putredu.

Aceste doue conditiuni fundamentale sunt dura-
 bilitatea domniei elementului germanu in Austri'a
 apusena si conlucarea acestui-a la glorificarea mari-
 rei Ungariei, si a dou'a esistinti'a imperiului turcescu
 in Europ'a, séu celu putienu descompunerea pacica
 a acestui-a in pârtile sale naturale.

Deca succede elementelor federalistice in Au-
 stri'a apusena, boemiloru, poloniloru si sloveniloru a
 face sistemulu loru domnitoriu in Cislaitani'a, deca
 inceta ajutoriulu reciprocu alu elementului germanu
 si magiaru in combaterea si nimicirea slavismului:
 atunci intregulu magiarismu cade d'in înaltîmea sa
 pre nivoulu naturalu alu unui statu micu, fâra in-
 semnetate, si domni'a visata e immormentata pentru
 totu-de-un'a. Pentru acea e asiâ intima legatur'a, ce
 unesce diet'a d'in Pest'a cu majoritatea germana d'in
 senatulu imperialu, o legatura, care ar' potè resiste
 inca multu tempu atacuriloru partitei federalistice,
 deca n'aru rumpe-o alte eleminte.

Elementele acestea zacu in deslegarea cestiunei
 germane, care va urmâ mai iute, de câtu se accepta.
 Mai amenintatoriu e pericolulu d'in sudostu. Poterile
 cari intra aici in actiune, nu stau sub influenti'a di-
 plomatice europene; ca fatulu de feru, asiâ inainteza,
 sguduindu lumea, de la marea adriatica pana la ma-
 rea negra, si nime nu li pote impedeçâ pasii.

„Sl. Nov.“ tratandu despre cestiunea natiunali-

tâtiloru, avizeza la daunele pecuniarie, ce se voru
 impune toturoru acelor-u-a, cari nu vreu sê treca la
 magiarismu, fiindu acesti-a siliti a si-traduce tote
 actele in limb'a magiara, pre candu magiarulu le
 primesce tote in limb'a sa. Ce e mai durerosu, cu
 câtu e omulu mai cultu, cu atâtu perde mai
 multu d'in drepturile sale natiunale; cultur'a dara de
 acum inainte va fi pedepsita in Ungari'a. Cetatiani-
 lu singuralu si-pote intrebuintâ limb'a sa in comuna,
 si naintea tribunalului; acêst' a nici nu se pote altcum.
 Dar' paragrafi 15 si 18 statorescu, câ iudata ce te
 adresezi câtra vr'unu advocatu, ti-perdi dreptulu,
 de a te servi cu limb'a ta, pentru câ advocatulu tre-
 buie sê scria si sê vorbesca in limb'a magiara. Na-
 tiunalitâtiloru dara nu le remane alt'a, de câtu sê-si
 porte ei insi-si procesele si sê le perda, séu sê solve-
 sca la advocatu si pote ér' sê perda procesulu.

Mai departe: prin sate, unde nu intielege nime
 limb'a magiara, comuna are dreptulu de a portâ ofi-
 ciulu in limb'a materna. Dupa paragrafi 11, 12 si
 21 inse tote cetâtile regesci, si locurile, cari au dre-
 pturi juridictionale, si-perlu iudata dreptulu limbei
 maternu, si tote protocoalele si pertratarile oficiale si
 judetiale trebuie sê decurga in limb'a magiara, câ-ci
 altcum sunt nevalide.

Pres'a austriaca, dice „L'etoile d' Orient,“ ca si
 candu ar' ascultâ la porunca, continua a presintâ
 in modu nefavorabilu totu ce se dice séu se petrece
 in Romani'a. Ai dice, câ vre a desconsiderâ pre ro-
 mani si guvernulu loru naintea Europei, spre a jus-
 tificâ apetitulul nemoderatu alu celoru, ce viseza pen-
 tru imperiulu austro-magiaru compensatiuni terito-
 riale la Dunarea inferiora. Ore Austri'a reflectatu-a
 bine la consecintiele unei politice atâtu de aventu-
 rose? Candu omulu e betranu, are a se teme si de
 cele mai mici struncinature; pentru acea politic'a
 traditiunala a Austriei a fostu totu-de-un'a „status
 quo,“ nemobilismulu. Ceea ce e mai putienu ratiu-
 nalu pentru betrani, sunt nebuniile tenereticiloru;
 celu ce se afla cu amendouie picioru in mormentu,
 vre sê cuceresca! In tempulu nostru cestiunea natiu-
 nalitâtiloru pote fi mai multu séu mai putienu acti-
 vata, dar' nime nu o va potè negâ, fâra de a se espu-
 ne insu-si ruiuci. Nime nu mai admite dreptulu de
 cucerire, natiunalitatea e dogma politica

Noi voimu a atrage atentiunea publicului la ro-
 lulu, ce pres'a officiosa austro-magiara lu-atribue Un-
 gariei in afacerile serbesci. In momentulu acestu-a
 n'avemu a esamina cestiunea, ore conformu e legilo-
 ru tierelor civilisate, ca bunurile unui refugiatu po-
 liticu sê se confiscu, person'a lui sê se aresteze si sê se
 traga in judecata, cum s'a facutu in Ungari'a cu princi-
 pele Karageorgevits. Noi constatâmu asta-di numai unu
 faptu, câ magiarii au lucratu astu-feliu, pentru a ci-
 mentâ, cu ori-ce pretiu, fia si cu violarea precepte-
 loru celoru mai elementarie ale dreptului internatiu-
 nalu, impacarea loru cu sêrbii, si spre a si-resbunâ in
 acêl'a-si tempu in contra principelui, care i-a infes-
 tatu la 1848. Ei o facu si ei se lauda! Dar' ce va
 dice consciinti'a europeana? Ce e fundatu pre ne-
 dreptate, nu dureza mai multu, de câtu ce e edificatu
 pre nasipu. Magiarii urmeza una cale rea, potè-voru
 ore perseverâ!

Pentru ce se areta magiarii d'in ce in ce totu
 mai ostili fatia cu Romani'a, in locu de a se ingriji
 de necesitatea unei tianute amicale intre tote popo-
 rele Dunarei?

F O I S I O R A .

La membrii Camerei Romanici.

La voi, la voi s'aventa accentulu lirei mele,
 Voi stâlpii Romanimei atinsi de venturi grele,
 Dar necorupti la baza, la gravulu fundamentu!
 De ce nu potu ah, ore sê trecu in aripare,
 Sê ve priveacu in fatia c'o pia amirare,
 Sê ve sarutu in frunte pe toti, pe toti — pe rendu?

O, nu-i desiarta dara strabun'a nostra fala,
 Si magic'a sperantia, ce ca o lampa cara
 Ni-areta — nu departe — unu mandru viitoriu...
 C a v o u r i ai ginteî mele! voi deterati doveda,
 Câ sciti impune lumii, sê veda si sê creda:
 Romanulu câ traesce, câ e nemoritoriu.

Da, câ-ci eramu aproape de trist'a nemicire...
 Si nu strainulu singuru ni-progati perire,
 Ci'n sinulu nostru inca doi v e r m i rodeau cumplitu:
 D i s c o r d i a amara, si U r a necurata!
 Ve 'ntrebu: traiti voi inca? Nu viti sterpi odata
 D'in sinulu ostui populu de seculi amaritu?...

Nu, spirite inferne, nu mai aveti vietia...
 De voi Patriotismulu intorsu-s'a cu grêtia,
 Calcatu-va pe frunte, strapunsu-va prin sinu...

Romanulu ve cunosec sinistr'a siopotire,
 Elu n'o sê mai decada in orb'a amagire,
 Câ-ci e satulu acum'a de cruntulu vostu veninu!

... Frumosa-i auror'a ce 'nunda preste cetia,
 Suava-i primaver'a, candu sloii se desghiatia,
 Si candida-i fetior'a in sinceru-i amoru;
 Dar' unde-i actu mai falnicu, ca cel'a — candu renvia
 O ginte semimorta, si cere cu taria
 Rosplata de la lume si de la oeriu — favoru?!

O, fic'a libertâtii, tu d'alba Romania!
 Radica-ti capulu gingasiu si-areta-ti cu mandria
 Cunun'a de mireasa, ce mirii ti-o 'mpletescu,
 Câ-ci multu va fi brilanta serbarea nuntii tale,
 O lume de triumfe va fi maretî'a cale,
 Pe care tu esi-vei d'in campulu fetiorescu.

Radica-ti fruntea 'nalta, doioasa si sublîma,
 Si stergeti de pe gene — o, candida virgina!
 Funest'a lacremare, ce-o storso jelea-ti grea,
 Câ 'n eterulu lucinte e scrisa bland'a sorte,
 La care mirii falnici avè-voru sê te porte,
 Acolo e inscrisa pe fruntea unei stea!...

O, en priveacu numai l'al t a r i u l u nuntii tale,
 Sê vedi cum stau acolo cu fetie celebrate
 Alesii, ce te-adora... oi toti sunt mirii tei...

O voce numai draga, si ei sacrâ-voru tote,
 Spelâ-te-voru cu lacrimi, si candu vei cere morte,
 Ei trece-voru prin arme ca totu atâti'a lei!

Nainte dar, nainte, voi m i r i l o r u de fala!
 Predati miresei d'albe girland'a triumfala,
 L'altariulu de principii falosu spre templ'a sa...
 Principiele vostre sunt tari si sanetose,
 Câ-ci ah, d'in animi nobili sunt tote-acele scose,
 Ér animele vostre nu sciu degenerâ.

Prin norii, ce anota preste viitorime,
 Se par' câ mi-s'areta nisco visiuni sublîme...
 Si nu me'nsiclu... acelo-su: ardiendulu nostru doru...
 Secâ-va dara Prutulu si-a Muresului unda,
 Cadè-va Rezesatulu, si la celest'a nunta
 Sororile miresei si-voru dà concursulu loru.

Curagiu, virtute dara, si-apoi, apoi — nainte!
 Voi bravii Romanimei, voi genii escelinte,
 Deschideti santuariulu acestui actu pre santu;
 Si-apoi chiamati, sê vina l'acêsta serbatore,
 Sê vina lumea 'ntrega, sê veda mandrulu sore:
 O nunta romanescâ p'acestu intregu pamentu!
 Pest'a, 8 noemvre 1868.

Ionita Badescu.

Dieta Ungariei.

Siedintia d'in 10 noembrie a casei reprezentantilor.

Presedinte: Szentiványi, notariu: Mihályi si Paizs, d'in partea guvernului mstirii: c. Andrassy, Gorove, Lónyay si b. Wenckheim.

Dupa autentificarea protocolului siedintiei d'in urma,

Carolul Bobory prezinta urmatorul

Proieptu de lege in cauza incompatibilitatii pusetiunii de deputatu cu portarea oficiilor aternatorie de la denumire guverniale.

§. 1. Oficialulu denumitu de guvern nu pote fi ales de deputatu dietalu.

§. 2. Deputatulu dietalu, in cei trei ani urmatori dupa expirarea pusetiunii sale de reprezentante, nu pote portã oficie aternatorie de la denumire guverniale.

Notariulu cetesce apoi declaratiunea delegatiloru d'in stang'a:

On. casa reprezentativa! Cu tote câ noi, precum on. casa bine scie, n'amu concursu, ma ne-amu opusu creârei articolului XII d'in 1867, totu-si in anulu trecut am primitu a fi delegati, câ-ci credeamu, câ legea va fi oservata de toti si in tote direptiunile si amu recunoscutu valoarea unei atare legi a fi obligatoria si pentru noi.

Legea acést'a inse fu violata, si onor. casa respinse motiunea nostra, facuta pentru vindecarea acestei vatemari; dreptu ace'a convingerea nostra ne indetoreza a esî d'in delegatiune, abdicandu cu tota stim'a de pusetiunea de membru alu delegatiunii.

Fiindu cu deplina stim'a in Pest'a, 10 noembrie, 1868. servi umiliti ai onoratei case; Col. Ghyezy, mp., Sam. Bonis, mp., Mauritiu Percezel, mp., Colomanu Tizza, mp., Ludovicu b. Simonyi, mp., Emiliu Manojlovits, mp., Gavrilu Várady, mp., Ludovicu Papp, mp., Ignatiu Somogyi, mp., Emericiu Ivánka, mp., Paulu Szontagh (d'in Nougradu) mp..

Demissiunea acést'a fu primita cu aplause d'in partea stangei, si se va luã la pertratãre in siedintia de mane. —

Paulu Nyáry prezinta operatulu comisiunii esmise in cauza proieptului de lege pentru scolele poporali; — proieptulu acestu-a se va tipari si trãmite sectiuniloru pentru a se luã la desbatere.

Emiliu Manojlovits doresce a se tipari si operatulu respective opiniunile encuetei scolari; asemenea si Paulu Nyáry, pentru ca sã veda toti, pana unde au ajunsu la noi conceptele causelor scolari. Operatulu acestu-a se va tipari in una brosiura deosebita.

Antoniu Zichy cetesce raportulu in cauza scolara, si apoi siedintia se inchiaia.

Secsardu, 31 optovre 1868.

Cãtra multu stimatii mei frati Romani d'in Marmati'a!

Alungatu d'in giurulu vostru prin cele mai perfide mi-diuloce, prin denuntiãrile si machinatiunile infame ale inimiciloru natiunii romane, permiteti-mi fratiloru, a vi aduce in câte-va cuvinte tributulu recunoscintiei mele pentru sincer'a vostra fratietate, cu care m'ati imbrãtãsiatu in decursulu tempului petrecutu in mediulocu vostru, care m'a intaritu in credintia mea, câ patri'a gloriosului Dragosiu inea nu e per-duta pentru romanismu, si câ incercãrile meschine ale dusmanilor nostri seculari nu voru potã sugrumã spiretulu celu bunu, romanescu, desceptatu in sinulu poporului romanu d'in Marmati'a.

A fostu unu tempu, candu stranepotii marelui Dragosiu erãu domni in tier'a lor, si nu suferiãu, ca strainulu inimicu sã dispuna in casa lor. Atunci romanii marmatieni erãu un'a in cugete si'n sentiri. — Apoi urmara tempuri fatali, si inca n'au expiratu, candu intrigele straine ruinara templulu concordiei romanilor de langa isvorulu Tisoi, frangundu solidaritatea fratiloru d'unu sange, d'intro cari multi incepura a degenerã, a trece in castrele straine si a procede in contr'a causei, in contr'a intereselor adeverate ale romaniloru d'in sinulu Marmati'i.

D'aci cauta se ni espicãnu, pentru ce este perscutatu adi romanulu binesimãtoriu in patri'a lui Dragosiu, pentru ce fusei alungatu d'in mediulocu vostru. Am fostu si voi sã fiu romanu, si acést'a nu veni bine la socotel'a unor domni, cari ar' dori a nu vedã in Marmati'a vr'unu romanu adevratu, cari voiescu si se incerca a curatã pamentulu patriei lui Dragosiu de toti acei-a, cari cuteza a sustienã, câ romanii inca au drepturi, limba si natiunalitate, au interese natiionali, cari trebuie respectate.

Dar' incercãrile dusmane nu voru triumfã, nu, pentru câ in Marmati'a sunt romani, si deca nu toti, cei mai multi au consciintia esistintiei, a causei, a intereselor si a drepturiloru sale natiionali, si unindu-se in cugete si in simtiri, voru sã puna stavila usupãriloru, ce se comitu pre cont'a si in contr'a romaniloru marmatieni.

Dupa acést'a mica digresiune, permiteti-mi, ca salutandu-ve, sã vi dïcu unu „remasu bunu“ fratiescu, sperandu, câ uniti in cugete si in fapte, veti sustienã cu onore si demnitate causa romana, care trebuie sã prospereze in sinulu patriei lui Dragosiu! Adieu, fratiloru, pana la o ferice revedere! I. B.

Simleulu Selagiului, 10 nov. 1868.

Onorata Redactiune!

Candu vinu a impartesi on. publicu unu semnu de fratietate magiara, mi place a crede, câ stimat'a foia „Federa-tiunea“ mi-va deschide colonele sale pretiuite cu atât mai vertosu, câ-ci fapt'a neumana ce voiescu a aduce la cunoscin-tia o. p. se vede a fi rezultatulu unei machinatiuni pregatite.

De parte de a fi condusu de ce-va patima; in putienami vietia pre terenulu publicu pana aci mi-a fostu devis'a a me feri de totu ce atinge, avuti'a cea mai scumpa a omului, caracterulu, tienendu-me de principiulu moralu „Iubesc pre de aproape tãu ca insu-ti pre tine“ si me voiu feri si in venitoriu a urmã politic'a unor'a, caroru li-e scopulu a compromi-te inaintea o. p. totu ce nu e de unu sange cu ei. Inse cunos-cintia dreptatei nu me ierta a tacã faptele unor'a, carii nu se sfiescu a-si arëtã in fapta intentiunea malitiosa.

In Simleulu Selagiului, de si poporatiunea comitatense e cea mai mare parte romana, abiã se afla 4—5 intieleginti civili, si si acesti-a putieni inca sunt espusi insinuãrei cul-pose, despretiuiti si suferiti numai usque ad bene placitum.

Intre acesti putieni intieleginti civili se afla si unu ad-juntu advocatiau, care si-continua cariera langa unu advoca-tu magiaru cu tota diligintia. Acestu teneru ne potendu in-cungiuã societatea colegiloru sãi, de-si magiari, chiamarea sa lu-constringe fãra voia a conveni cu d'insii.

Cãtra sfersitululu lunei lui sept., ser'a la 8 ore, avendu ce-va urgente a comunicã cu unulu d'entre colegii sãi magia-ri, a fostu silitu a-lu cerã pre respectivulu in un'a ospetaria unde se aflã in societatea mai multoru-a, cu putiene esceptiuni toti juristi absoluti, de la carii pre dreptu pote asceptã totu omulu una cultura corespundietoria a animei, si una portare solida.

Intrandu tenerulu nostru in ospetaria amintita, fã-ra a cugetã, câ acolo si va aflã curs'a pregatita, de locu fã intempnatu, de unu fiu alu unui proprietariu d'in provincia, in contr'a carui-a tenerulu nostru, pentru vio-larea secuestrului a cerutu procedere criminale, — cu cuvintele urmatorie: „Te is befolytál az apám elleni zãrfeltörésérti bünvádi eljárás kérésében.“ — Intre aceste cuvinte, unulu d'entre consortii atacatoriului, chiamã pre tenerulu nostru d'in chilia, dïcandu-i, câ are de a vorbi ce-va cu d'insulu. De un'a ce esira, fã prinsu de grumadi, dar' de ora-ce unu-a nu i-a succesu a-lu oboři la pamentu, se incar-cara doi trei de d'insulu intre strigãrile indatinate, proveni-torie d'in un'a ãnnascuta magiara: „Üssd föbe, az Istenét az Olálnak, hogy ne irhasson többet.“

Inse lovirile si palmirile, cu cari lu torturara, nu fure destule, ci unulu, pregatitu — de a produce asemenea scena — se incercã cu unu smicu de funo sã-lu sugrumã, de care intentiunea infernalã tenerulu infricosiatu a strigatu dupa aju-toriu. Intre atacurile de tote pãrtile frementandu-se, tenerulu nostru si a perdatu si o suma de 185 fl. v. a. banii cancela-riei advocatiau, unde lucrã. Acést'a fapt'a neumana, ce face a se infiorã tota inim'a binesimãtoriu, este de insemnatu cu atât mai vertosu, câ-ci a fostu comisa de individi, caroru-a li place a se numi d'entre intielegintii culti ai natiunii magiare.

Cu profunda dorere a animei trobe sã vedemu, câ in se-clulu luminarei se mai afla inca astfelu de suflete negre — si chiaru in clas'a intieleginte — cari se incerca a realisã sco-pulu neumanu proieptat in legile magiare: „de exstirpatio-ne radicatus populi valachici.“

Destulu de lamuritu ne esplica proverbiulu tieranululu „Lupulu si-inschimba perulu, dar' natur'a nu.“

Trecutulu ne-a invetiatu destulu a cunosce, cu cine ave-mu de a face, si totu-si se mai afla de acei-a, carii nutrescu credintia de a esî la calea infrãtãrii adeverate.

Nu, dniloru, astfelu de insusiri caracteristice nu voru cascigã neci candu fratietatea romana.

Caus'a dormitedia de presente inaintea politiei de la carea nu mai ascepta nimene ce-va investigatiune corespundietoria. Nu scimu, daca tribunalulu comitatensu si-va impleniã detorintia pentru a aplicã respectiviloru pedeps'a cuvenita.

γ.

Misiunari si emisari Unguresci in Romani'a.

Sunt aproape doue lune de candu in colonele Romanulu au esitu unele sciri mai scurte, despre caletori'a câtoru-va barbati de distinctiune d'in sinulu natiunii magiare, in mai multe districte si orasie ale Romaniei, in decursulu verei tre-cute. Pana aci acele sciri n'ar avã nici unu felu de insemna-tate si nici câ ar' fi meritatu a se mai memorã in diuariile no-stre, pentru câ cine nu caletoresce in dilele nostre si cine va fi acelu ipocondru, care sã vre a scï despre toti trecatori, câ cine cu ce scopu caletoresce. In casulu de fatia inse caletori'a celoru optu barbati magiari ajunse la unu felu de celebritate d'in urmatoriele cause: a) pentru câ s'au aflatu chiaru omeni d'entre coreligionariu domnialoru, carii au denunciatu acele caletorie dandu-le o importantia, la care — trebuie sã martu-risimu, — Romanii nu reflectasera nici odata; b) câ domni caletori rãntorcendu-se in patri'a dloru s'au grabitu a implã indata colonele mai multoru diuarie cu o multime de acusati-uni si de faime aruncate mai alesu in fatia politice si a auto-ritatiloru politice romanesci, pe cari anume unulu d'entre ca-letori — unu profesor de la Alba Iuli'a — le denuntã lu-me inca si cu impregiurarea forte curiosa, dïcendu, câ functiu-narii pe distantia d'intro Bucuresci si Predealu i-au primitu peste totu cu risulu pe buze*); c) câ de la acele caletorie in-

*) Foiele de la Clusiu.

coce urgia Unguriloru asupã Romaniloru transilvan-cesce aproape in proportiune geometrica; d) câ totu de atunci incoce ni se dã sã pricepem, cum câ deca vecinii magiari facu caletorie in Romani'a, le facu cu dreptulu nedisputabile de suverani.

Intre aceste impregiurãri ne tienemu de detori'a nostra ca publicistu a impartasi natiunii ace'a ce amu aflatu d'in fontane demne de credintia si in parte tocmai d'in cele ce au publicatu insii caletorii in foiele lor.

Firm'a, sub care au caletoritu acei vecini in patri'a no-stra a fostu cea confesiunale, prin urmare caletori'a conside-rata d'in acestu punctu de vedere ar avã caracteru de misiunari. In câtu inse dnii caletori s'au ocupatu cu totu inadinsulu si cu afaceri strictu natiionali si internatiionali fãra scirea au-toritãtiloru tieriei, noi acést'a rola nu o potemu numi altufelu, decãtu rol'a de emisari politici.

Misiunarii de confesiunea augustana reformata (calvini-na) erãu dnii Paulu Királyi de Szatmár si protopopulu Lud. Prágai, insociti si de duoi studinti de la renumitulu colegiu d'in Sárospatak in Ungari'a.

Misiunarii romano-catolici au fostu: E. Kubinszky, ca-nonicu de Agria, cu locuintia si functiunea in Pest'a, proto-populu Carolu Veszelyi, de la M.-Osiorheiu (in 1849 colegu alu dlui Cesaru Boliacu la foiele revolutiunarie, cari esisera in Brasiovu pe 3 lune), profesorii Franc. Kovács si Iacobu Imers d'in Alba-Iuli'a.

D. canonicu Kubinszky si socii aveã, precum ni se spu-ne, si unu biletu de recomandatiune de la Rom'a, câtra episco-pulu catolicu, er' acelu biletu le venise prin midilocirca gu-vernului ungurescu; era ca membru alu societãtii santului Ladislau parintele Kubinszky era insarcinatu a se informã, d'aca si in ce mesur'a Ungurii ciangai d'in Moldov'a si alti unguri catolici d'in Romani'a ar' avã trebuintia de ajutorintia materiale pentru besericele si scolele lor.

Pana aici misiunariulu ungurescu nu li pote imputã cu dreptu cuventu nimeni nici unu felu de nealitate si nu Ro-manii voru fi acei-a, cari voru vatemã vr'o data libertatea consciintiei si comuniunea celoru de confesiune omogena; la acestu locu inse ne-amu tienã de pecatu a nu repetã ceea ce observaserãmu si la alta ocaziune si adica: a) câ mesurile ti-ranice d'in seclulu trecut, luate a supã monachiloru Mol-davo-Romani, pentru ca sã nu cuteze a calcã pe pamentulu Transilvaniei, nici pana asta-di nu sunt desfiintiate, in câtu deca totu-si se vede une ori cãte unu monachu trecendu pana la Brasiovu sãu Sabiiu, acést'a se intempla n'umãi d'in gratia, era nu câ ar' suferi legile; peste acést'a legile apro-batali, prin cari intrega beserie'a greco-resaritena e declara-tã numai de suferita pana la bun'a placere a natiunii magiare a dietei, inca nu sunt desfiintiate prin legea noastra pentru câ legile Ungariei n'au a face speã de nealitate in Romani'a; b) câ preotii de legea greco-resaritena in generalu nu potu caletori in Romani'a fãra comãtãri speciale de guvernulu. Acést'a prohibitie brutala, inoita in 1859, inca nu e desfiintiatã nici pana asta-di.

Misiunea Kubinsky si-concentrà activitatea sa mai virtu-su in districtulu Bacau, in care locuiescu multi ciangai. — In acelu districtu putiene comune au remasu nevisitate de ace'a misiune, beserice, scole, familie au fostu cercetate, luandu-se in-formatiune acurata despre starea lor, se dïce inse, câ misiunea fã petrunsa de mare mahnire si indignatiune, d'in cauza, câ aflã pe conatiunali sãi aproape in starea de barbaria, in care se afla locuitorii pustieloru Ungariei cu singur'a diferentia, câ in sa-tele ciangailoru nu petrecu banditi organizati sub capitani alesu, ca in Ungari'a. In districtele Romanu si Putn'a au vi-sitatu mai putiene sate. In comunele, cari au paroci de nati-onalitate magiara, era nu italieni, misiunarii au tienutu in-vetiaturi besericesci; in acelea parintele Kubinsky a promisù tieraniloru scole natiunali gratuite, fãra indouieia (?) d'in fondulu societãtii S. Ladislau. — Intr'acea de si ace'a misi-une desvoltã in comunele ciangailoru unu zelu estraordinariu pe care l'amu recomandã toturoru preotiloru romanesci, de si intinsele cunoscentie si art'a retorica a membriloru misi-unei le-a fostu de mare ajutoriu, totu-si activitatea lor pe te-renulu besericescu a fostu forte restrinsa, si éta pentru ce:

Eclesiile unguresci romano-catolice d'in Romani'a de poste Milcovu sunt prevediute de câtra congregatiunea de prop-aganda afiliata d'in Rom'a in partea cea mai mare cu preoti ieromonaci, cari se numescu minoriti si suntu tramisi incoce de câtra congregatiunea de propaganda fide d'in Rom'a, de unde si depindu d'adrepululu. Se dïce, câ Magiarii trecu in ochii acelei congregatiuni de catolici rei, d'in care cauza ea porta mare grija, ca in Moldov'a sã nu se inmultiesca preotii de natiunalitate magiara. De aici se pote esplicã ur'a si urgia ce esista intre preotii de natiunalitate magiara in contr'a ita-lianiloru. Totu de aici se pote pricepe recel'a cea mare, cu care a fostu primita misiunea Kubinszky de câtra preotii ita-liani preste totu Acesti-a adica priviau in acea misiune scopulu de ai delaturã d'in parocie si ai inlocui preste totu cu paroci magiari, unu scopu vechiu acést'a, sustienutu si de misiunile magiare mai vechie, câte s'au mai stracuratu in Moldov'a de la 1815 incoce (Döbrentei, Gego, Jerney, membru alu academie magiare, carele in anulu 1839 avuse mari neplaceri cu duoi preoti italieni).

Ostenelele misiunii Kubinszky avura resultatu bunu in comun'a Saboani, langa Romanu, unde cu ajutorulu cantoru-lui (psaltului) localu a convinsu pe locuitori, câ Moldov'a fu-sese odata tiera unguresca, câ incercarea guvernului romane-scu de a infintia si clase de limb'a romanesca la ciangai ar' fi o incercare de tiranu spre a degredã elementulu magiaru, câ inse tote nevoile, câte cadu asupã bietiloru ciangai d'in

partea guvernului, se voru curmă de securu in urmarea acestei misiuni. Misiunea inse avu rezultatul celu mai stralucitu in comun'a Clezea langa Bacau. In acea comuna, fiindu parocu d. Ioanu Petraska, secuui de vitia, carele si-facuse studiile in Pest'a magiaru inflacaratu si de mare autoritate la toti ciangaii, misiunea avu placerea, ca se petreca trei dñe. Se intielege de sine, că între parintele Petraska si între preotii italiezi domnesce mare antagonismu. Acesti-a sciu bine, că confratele loru de la altaru stă in corespundintia confidentiala si desa atātu cu episcopatul, cătu si cu guvernulu d'in Ungari'a.

Dnulu Kubinszky, dupa ce a visitatu comunele coroli-giunarie si conatiunali, a plecatu la Iasi pentru ca, dandu facia cu episcopulu catolicu între altele multe s'e-i cerea concessiune, pentru ca in comun'a Barati, aproape de Bacau s'e pota edifică pe locul besericeii de acolo o scola capitala ungresca, in care tenerimea s'e-si primesca tota institutiunea s'a in limb'a materna si s'e-si iee educatiune curatu natiunala magiara. Se dñce, că episcopulu ar' fi datu domnului canonicu unu respunsu evasivu, dñcendu-i, că pota s'e face scola, inse nu pe respunderea prè santiei sale. Afara de acesta dnulu Kubinszky mai recomandă episcopului pre cei doi profesori de la Alb'a-Iuli'a, cari erau totu odata preoti de miru s'eu cum se numescu ei petrini, rugandu-lu ca s'e-i asiedie unde-va in functiune besericesca; episcopulu inse i-observă, că fără recomandatiune de la congregatiune nu pote aplică pe nimeni in functiune eclesiastica. Dupa acestea misiunea Kubinszky, parasindu Iasiu destulu de mahnită, se re'ntorse la Bacau, de unde apoi trecu la Bucuresci. Aici d. protop. Vessely facu visita si dlui Vasile Alesandrescu Urechia, care lu-primi cu tota onorea, era fiindu vorb'a si despre instructiunea publica, i-dete unu esemplariu d'in Buletinulu instructiunei publice, pentru ca s'e se informeze d'in acel'a.

Inse membrii misiunei strigă in gur'a mare, că politia romanescă ar' fi urmaritu pasii loru. Eu nu sciu; ace'a ce sciu forte bine este, că o asemenea misiune romanescă in Ungari'a si Transilvani'a ar' fi fostu arestata indata la prim'a statiune. Autoritatile romanesci n'au facutu asiă ce-va si nici nu trebuiă s'e face.*) D'in contr'a misiunei catolice i-ar fi statu forte bine, dacă in locu de a face asiă numite visitatiuni canonice clandestine (pe furisii) in comunele ciangailoru, s'ar fi presintatu mai antăiu la consulatu si la episcopulu d'in Iasi, apoi prin acest'a la autoritătile tieriei. Dara veti dice că trufia magiara nu sufere asemenea umilire. Se pote si asiă ce-va.

Dă-mi voia, domnule redactoru, ca la acestu locu s'e se revocu in memoria doue fapte autentice, intemplete tocmai pe candu misiunea catolica se află in Moldov'a. Ve aduceti aminte de not'a consulatului austriacu, prin care in urmarea inaltei insarcinari se cerea de la guvernulu romanesc, ca ori-ce subventiuni ar' voi s'e mai face scoleloru si besericelor (sarace si despoiate) d'in Transilvani'a, s'e le face numai pe calea consulatului austro-magiaru. Ve mai aduceti aminte, că totu pe atunci dnulu Berzenzei, cunoscutu forte bine la dvostra d'in anii 1854—5, de candu la-ti scapatu d'in manele Austriaciloru si de sieur'a morte prin furce, venindu de la Constantinopole la Galati si de acolo la Bucuresci, spunea vechiloru s'eii cunoscuti cu mare bucuria, că regimulu actualu romanescu are s'e cada, nesmintu si neaperatu, si că elu o scie acest'a d'in isvore autentico.

Intre asemenea constelatiuni potea ore asteptă misiunea magiara o primire mai simpatica in Romani'a? Mai adaugiti, deca voiti, la tote cele observate mai in susu inca si alarmulu generalu, ce batea diuaristic'a austro-magiara in contr'a Romaniloru, cum si persecutiunile pornite asupr'a sermaniloru Transilvani d'in caus'a pronunțamentului loru.

Despre misiunea reformata nu se scie mai multu, de cătu că aceea pe terenulu besericescu avu de scopu principalu impacarea unoru diferentii prè neplacute între parocii loru, cum si informatiunea despre starea besericelor cãte le au. S'a mai escatu inse si alta diferentia d'in caus'a casatoriiloru, cari asta-di, pe cătu scimu, s'a prefacutu in cestiune diplomatica.

D'in tote acestea fia-ne iertatu a incheiă: că guvernulu si mai de aproape ministeriulu cultelor va avè trebuintia de unu studiu seriosu la regularea raportului confesiuniloru eterodose cătra Statulu si regimulu romanesc. Principiulu e pusu in frumos'a constitutiune a tieriei, valoarea s'a practica depinde de la modulu aplicarei lui.

Octobre 16/28.

(„Romanulu“)

Conventiune Postale

intre Romani'a si Austri'a.

(Traducere d'in testulu francesu).

(Fine.)

Art. 40. Administratiunile nu voru fi nece responsabile nece obligate de a rentorce perderile s'eu daunele cari ar' resultă d'in ce-va casu de bataia, numai cătu publiculu va fi incunoscintiatu inainte, cum-că post'a inceta de a fi respunsabile despre unu defectu propriu alu obiectului s'eu despre vin'a tramitietoriului.

Ele nu voru fi responsabile nece despre daunele indirecte precum nece despre beneficiile nerealitate.

*) Ba, trebuiă dieu! nota culeg.

Administratiunile nu primescu neci una respunsabilitate in casurile urmatorie:

1) Dacă daunele nu s'au constatatu in data la sosirea obiectelor si inainte de primirea loru prin destinatariu.

2) Dacă pachetulu nu areta nece una urma esteriore de frangere s'eu de imoiare.

3) Dacă, fiindu vorb'a de unu pachetu cu valoare declarata s'eu de una epistola cu bani, greutatea obiectului la sosirea lui la locul de destinatiune s'a aflatu conforme greutateii constatate prin biurulu tramitietoriu.

Art. 41. In casu de intardfare atātu in transportulu cătu si in admanuarea obiectelor, Administratiunile contractante, in intielesulu Articulului 39, sunt responsabile numai in cătu intardfarea va fi producundu una stricatiune completa s'eu partiala si pentru totu-de-un'a in cuprinsulu pachetului.

In neci unu casu, Administratiunile nu voru fi cu privire la variatiunile de cursu s'eu de piatia.

Art. 42. Pentru a-si validă drepturile sale de desdaunare, tramitietoriului i-se dă unu terminu de siese lune de la datulu depusetului obiectului.

Dupa espirarea acestui terminu, rechiamatoriulu nu va avè dreptu la nece una desdaunare.

Art. 43. Administratiunile contractante voru fi respundietorie imprumutatu, in intielesulu principiiloru statorite la articlii 39 pana 42, despre perderile si daunele intemplete pre teritoriulu loru.

Dacă perderea s'eu daun'a se va intemplă pre unu teritoriu strainu pentru părțile contractante, administratiunea subversante va validă inainte administratiunei straine rechiamatiunea tramitietoriului pentru desdaunare cu acel'a-si interesu, ca-si candu ar' fi vorba despre transmisesale sale proprie si conformu dispusetiuniloru conventiuniloru in vigore între administratiunile contractante si administratiunea straina.

Art. 44. Articlii pentru post'a de sarcine între Principatele-Unite si tieriele straine, espediti prin cele doue teritorie a le Maiestătii Sale Imperiali si Regesci Apostolice sunt supusi cătu pentru percurgerea teritoriului Principatelor-Unite la acele-a-si tarife si regulaminte, ca-si obiectele provenitorie d'in s'eu destinate pentru tieriele contractante.

Cătu pentru transportulu de la frontierele Principatelor-Unite pana la locul destinatiunei si vice versa, aceste obiecte voru fi supuse tacseloru si regulamintelor in vigore între cele doue teritorie a le Maiestătii Sale Imperiali si Regesci Apostolice si între respectivele tierie straine.

Art. 45. Administratiunile contractante voru admite expeditiunea prin stafete atātu pentru epistole cătu si pentru alte obiecte fără valoare declarata.

Tacsele stafetelor sunt a se respunde totu-de-un'a inainte pana la locul destinatiunei.

In casulu candu atare obiectu speditu prin stafeta s'ar' perde d'in vin'a vre-unui oficialu de posta, administratiunea pre alu carei-a teritoriu se va fi intemplat perderea va restitui tramitietoriului tacsele solvite pentru transportulu stafetei; si i va solvi una desdaunare de 20 florinti (50 lei n.)

Rechiamatiunea provenitoria d'in perderea unui obiectu speditu prin stafeta se va admite numai in decursu de siese lune de la diu'a tramitietoriului obiectului.

Art. 46. Administratiunile contractante voru gati in tota lun'a socotelele provenitorie d'in tramitiera corespundintieloru, scrisoriloru inchise, articliiloru pentru post'a de sarcine si stafete, ce si-voru administră imprumutatu in poterea dispusetiuniloru conventiunei presinte.

Aceste socotele voru avè de base si de justificatiune incunoscintiarile de primire (accusés de réception) relative la transmisesale efectuate in decursulu periodului lunar.

Saldulu se va solvi la espiratiunea fia-carui trimestru pre basea unei socoteli generalu, carea se va gati prin ministeriulu regescu magiaru alu Agriculturiei, Industrii si alu comerciului in Pest'a. Solutiunea se va indeplini in moneta sunatoria (argintu) s'eu prin litere de cambiu pentru sum'a intrega a monetei dñse si saldulu se va administră casei Postelor reg. in Pest'a in moneta Austriaca, s'eu Ministeriului financiiloru in Bucuresci in lei noi si bani, dupa cum un'a s'eu alt'a d'entre administratiunile contractante va fi recunoscuta ca detoria facia cu ce'a-l-alta.

Solutiunea va fi a se indeplini in cele trei lune, cari voru urmă dupa trimestrulu, la care se va referi socotel'a generale.

Resultatulu diferentieloru oscate a supr'a socotelorulu unui trimestru se va strapune in socotel'a trimestrului urmatoriu.

Liquidatiunea socotelorulu va avè de base 1 florinu moneta Austriaca pentru 2 lei n. si 50 bani (1 l. n. s'eu 100 bani egal 1 francu).

Art. 47. Administratiunile contractante voru statori prin unu Regulamentu form'a socotelorulu si alte recerintie de specialitate si ordine, cari voru fi necesarie pentru a asigură esucutiunea esacta a conventiunei presinte.

Se intielege, că dispusetiunile insemnate aci mai susu se voru potè modifică cu una invoice imprumutata prin Administratiunile contractante, ori candu voru vedè necesitatea spre acest'a.

Art. 48. Conventiunea presinta va avè potere si valoare de la 1 ianuariu 1869 si va remanè obligatoria d'in anu in

anu, pana ce un'a d'entre Administratiunile contractante va fi anuciatu celei-l-alte, inse cu unu anu mai nainte, intentiunea sa de a-o desfiintă.

In decursulu acestui anu, conventiunea va remanè in deplin'a si integ'r'a sa esucutiune, fără prejudetiulu liquidatiunei si saldulu socotelorulu între Administratiunile contractante dupa espiratiunea terminului memoratu.

Conventiunea presinte se va ratifică prin Guvernele respective, si ratificatiunile se voru schimbă in Bucuresci in celu mai scurtu terminu posibilu.

Spre adeverinti'a caroru-a plenipotentiarii au subsemnatu conventiunea presinte si o-au proveditu cu sigilulu insemneloru loru.

Vien'a, 24 iuliu una mie optu sute siese-dieci si optu.

Subsemnatu: M. Gervay,

Consiliariu la ministeriulu reg. magiaru alu agriculturiei, industrii si alu comerciului, directore generalu alu postelor regesci d'in Ungari'a.

Subsemnatu: Ioane J. Falcoianu, Directore generale alu postelor si telegrafelor d'in Principatele-Unite.

Subsemnatu: T. Pelling, Consiliariu la ministeriulu I. R. alu comerciului.

Varietati.

** (Unu fenomenu nou in gradina manturiei.) Se scrie că o parte insemnata d'in locuitorii comunei Bözöd-Ujfalu (in secuime) a trecut la relegiunea lui Israilu, numai pentru ca s'e scape de neplacerele, ce le aveău cu plebanulu catolicu. —

** (Apunerea Austriei se pare a fi sigura,) căci ministerulu Andrassy promise mai de una-di in diet'a Ungariei, că titlulu monarchiei se va modifică cătu de curendu, er' foiele d'in Vien'a scriu, că s'ar' fi decisu a creă unu imperiu nou sub numirea „monarchiei austro-magiara.“ Tote-su bune, de cum-va nu-su rele!

** (Obositulu vulture austriacu se va repară.) — Foiele dualistice ne spunu, că preste putienu se voru modifică si emblemele Austriei; in pantecele vulturei imperialu se va infige coron'a Ungariei. Numai s'e nu si-strice cumva stomaculu.

** (Nobilimea si cetatienimea in armat'a austriaca.) — D'entre 81 primari campestri si locutieninti maresiali campestri sunt 11 principi imperatesci, 3 principi straini, 22 nobili si 47 cetatieni; d'entre 107 generali maiori 2 sunt principi imperatesci, 2 principi straini, 36 nobili si 67 cetatieni; d'entre 261 coloneli sunt 3 arciduci, 63 nobili si 178 cetatieni; asiē dara d'entre 451 sunt 319 cetatieni. — In Prusi'a d'entre 1342 generali si oficeri de statulu maioru pana la maioru 828 sunt cetatieni.

** („Journal de Paris“) dñce, că regin'a Angliei ins'a-si a petitu pro sém'a Domnitorului Romaniloru pe tener'a princesa danesa Shyra; inse imperatulu rus. intreveni (?) cu unu veto, care suspinso pre unu tempu cestiunea cea frumoasa a inaltei casatorie.

** Cetimu in unele foie germane si magiare, că S. Sa epulu Vane a ar' fi denumitu deja de arceiepiscopulu alu Albei-Iulie. Nu scimu cătu e adeveru in faim'a acest'a, atātu-a inse potemu spune, că cei doi episcopi sufragani — alu Oradei-Mare si alu Lugosiului, inainte d'ast'a cu doue septemane, inca n'au fostu invitati pentru a-si da parerea in privinti'a persoanei, ce ar' avè a fi urmatoriulu nemoritoriului Siolutiu.

Sciri electrice.

Vien'a, 10 novembre. In cas'a de josu au spriginitu inca declaratiunea si proiectulu majoritătii: Spiegel, Ziemiakovszky si Rieger; era proiectulu minoritătii fū spriginitu de Figuli, Sturm, Kaiser si Skene. Ziemiakovszky a declaratu, că polonii si-voru dà votulu loru pentru opiniunea majoritătii. Sturm dechiară, că recede de la proiectulu s'eu de amênare. Mane se va finî disput'a.

Prag'a, 10 novembre. La statiunea de la Horowitz a calei ferate boeme s'a lovitu una trasura de persone cu un'a de sarcine. 29 de persone morira si 61 se vatemara greu. Intre cei nefericiti se afla multi soldati.

Palermo, 10. nov. Directoriulu politiei a descoperitu unu comitetu reactionariu. Titlulu prochiatiuniloru confiscate este: S'e vieze autonomi'a siciliana. S'au intemplat mai multe arestări.

San-Petriburgu, 10 nov. Unu ucazu imperatescu ordineză unu organu oficiale, care va avè a se publică de la 1 ianuariu 1869, sub titlulu: Moniteurulu guvernului.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.